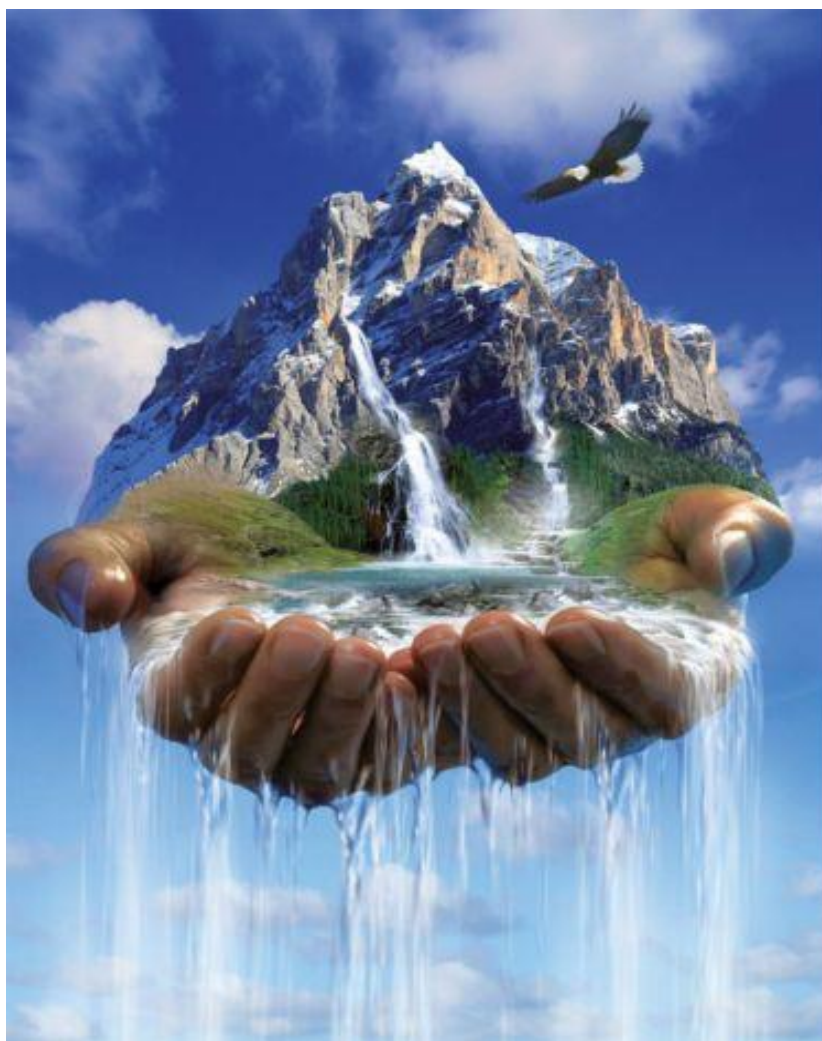

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

13 березня 2024 р

м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

13 березня 2024 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

**м. Київ
2024**

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор,
Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: Кондратюк М.В., к.мед.н. доцент

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2024. – 228 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) висвітлено широкий спектр актуальних питань у галузі гігієни та екології, що включають: стратегії розвитку науково-дослідницької діяльності; профілактику та лікування хронічних захворювань; вплив довкілля на здоров'я людини; епідеміологію та інфекційні захворювання; психологічні та соціальні аспекти здоров'я; охорону здоров'я в умовах воєнного стану, що підкреслює мультидисциплінарний підхід до розробки стратегій зміцнення здоров'я населення та покращення стану навколишнього середовища в розрізі розвитку єдиного здоров'я й програми лабораторного лідерства.

УДК _613+574]:061.3

*У разі повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання обов'язкове*

*Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські
тексти без змін*

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

ВПЛИВ НІТРАТІВ ПИТНОЇ ВОДИ НА ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ ЛІПІДНОГО ТА ВУГЛЕВОДНОГО ОБМІНУ В ОРГАНІЗМІ БІЛИХ ЩУРІВ РІЗНОГО ВІКУ Данчишин М.В, Лотоцька О.В, Лотоцький В.В., Смачило О.М., Крицька Г.А., Сопель О.М., Федорів О.Є.	97
ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИРОДНИХ ПІДЗЕМНИХ ВОД ЗАКАРПАТТЯ В ПЕРВИННІЙ ПРОФІЛАКТИЦІ ЗАХВОРЮВАНЬ Дичка Л.В.	99
ОСАДИ СТИЧНИХ ВОД ВЕЛИКИХ МІСТ І ПРОМЦЕНТРІВ УКРАЇНИ ЯК РЕСУРСООЦІННІ ОРГАНОВМІСНІ ВІДХОДИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ДОБРИВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ Дишлюк В.Є., Гаркавий С.І.	100
ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ДЕТЕРМІНАНТ Добрянська О.В., Гаркавий С.І., Коршун М.М., Швагер О.В.	102
ПЕРЕВАГИ В ЗАСТОСУВАННІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ НАСЛІДКІВ ВПЛИВУ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ДОВКІЛЛЯ Єльцова Л.Б., Скрипка Н.В., Алексійчук В.Д., Галан І.О.	104
РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ МОНІТОРИНГ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ МЕГАЛОПОЛІСА Єремєєв І.С., Дичко А.О., Гаркавий С.І., Мінаєва Ю.Ю.	105
ІННОВАЦІЇ У ПРОФІЛАКТИЦІ ДЕПРЕСИВНИХ РОЗЛАДІВ: РЕАЛІЗАЦІЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ТЕХНІК У МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЯХ Зайцев Д.В., Лашко О.М., Василюк-Зайцева С.В.	107
ПОШИРЕНІСТЬ ПАТОЛОГІЇ ПРИКУСУ СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ, ШЛЯХИ ПРОФІЛАКТИКИ Зембіцька К.Я., Кузьмінська О.В.	108
ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НА КІР, ЕПІДЕМІЧНИЙ ПАРОТИТ ТА КРАСНУХУ В УКРАЇНІ Зубленко О.В., Петрусевич Т.В., Ковальчук А.В. ...	110
ОЦІНКА РИЗИКУ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ ПРИ СПОЖИВАННІ ВИНОГРАДУ ТА ЯБЛУК, ВИРОЩЕНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНСЕКТИЦИДУ НА ОСНОВІ НОВОЇ ДІЮЧОЇ РЕЧОВИНИ МІЛБЕМЕКТИНУ Ібрагімова І.В., Вавріневич О.П.	111
РОЗРОБКА ГРАНИЧНО ДОПУСТИМОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ ФЛУОКСАППРОЛІНУ У ВОДІ ВОДОЙМ Іванова Л.П., Медведев В.І., Павленко І.П., Зварич Г.В.	113
МОРФОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ Кіцула Л.М.	114

зниженням у статевонезрілих тварин на 15,5% ($p < 0,05$) та на 22,0% ($p < 0,05$) відповідно.

Висновки: Нітрати у концентрації 250 та 500 мг/л за умов надходження їх із питною водою викликають гіперхолестеринемію та гіпертригліцеридемію в обох вікових категоріях та істотне зростання рівня глюкози у крові статевозрілих щурів та її зниження у крові статевонезрілих тварин. Тривале вживання такої питної води може призвести до розвитку патологічних процесів.

ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИРОДНИХ ПІДЗЕМНИХ ВОД ЗАКАРПАТТЯ В ПЕРВИННІЙ ПРОФІЛАКТИЦІ ЗАХВОРЮВАНЬ

^{1,2}Дичка Л.В.

¹Державна установа «Науково-практичний медичний центр «Реабілітація» МОЗ України»; ²Ужгородський національний університет

Вступ. Вживання достатньої кількості якісної води є одним із найбільш дієвих способів збереження функціональних резервів організму та важливою складовою здорового способу життя. Наявність великого числа розвіданих запасів підземних вод на Закарпатті, в тому числі мінеральних вод (МВ) різного складу, зумовлює можливість їх застосування в якості джерел питної води, а також в тривалих програмах первинної та вторинної профілактики захворювань, компенсації різних дефіцитних станів (залізо-, кальцій-дефіциту), що визначається доведеною в попередніх дослідженнях високою біологічною доступністю біоелементів.

Мета. Провести оцінку можливостей застосування природних підземних вод основних родовищ МВ Закарпаття для забезпечення населення області питною водою та з метою первинної профілактики захворювань.

Матеріали і методи. У роботі використано дані особистих наукових досліджень та наукової літератури, застосовані методи структурно-логічного аналізу та системного підходу з оцінки особливостей хімічного складу природних підземних вод в межах основних родовищ МВ Закарпаття, коливань вмісту основних есенціальних та неесенціальних мікро- і макроелементів.

Результати. Проведений аналіз показав, що для питного вживання на Закарпатті використовуються поверхневі та підземні прісні води. Зважаючи на те, що централізоване постачання питною водою є недостатнім і майже на 80% забезпечується за рахунок поверхневих вод, на які впливає антропо-техногенне забруднення, іншим важливим джерелом водопостачання є підземні (грунтові) води. В області нараховується понад сто тисяч колодязів (кам'яні, бетонні, трубчасті). При цьому підземні води більш захищені від зовнішніх факторів, а тому зазвичай характеризуються стабільним хімічним складом. Вони є важливим, а подекуди єдиним джерелом водопостачання сільського населення області, особливо гірських районів. До природних питних вод відносяться, зокрема, і прісні та мінеральні води (підземні артезіанські, джерельні напорні) – фасовані “природні столові” та “лікувально-столові” із джерел і свердловин.

Водопрояви численних підземних вод з мінералізацією менше 1,5 г/л приурочені до основних родовищ МВ області. В межах 67 родовищ – 120

джерел вуглекислих прісних вод, експлуатаційні запаси яких перевищують 3000 м³/добу. Серед них більша частина – вуглекислі слабомінералізовані води, які розливаються як “природні столові води”. Це джерельні підземні природні прісні та ультрапрісні води, які фасуються як “природна питна вода” “Свалявочка”, “Аква-Поляна”, “Закарпатська високогірна”, “Срібне джерело”, “Шаянська джерельна”, “Живиця Шаянська”, “Сила Карпат”, “Едель”, “Шаянська Кришталева”, “Закарпатська-1”, “Деренівська Купіль” та ін..

За аніонно-катіонним співвідношенням основних хімічних компонентів (за формулою М.Г. Курлова), ці води відповідають складу відповідного родовища МВ. Рівень рН коливається в межах – 5,7-7,8. Переважна їх більшість – гідрокарбонатні (150-575 мг/л), з високим вмістом метакремнієвої кислоти (35-175 мг/л), порівняно високим вмістом кальцію (35-70 мг/л) та багатим мікроелементним складом. Вищими від середніх по Україні виявились концентрації деяких елементів для прісних вод: в Ужгородському районі – Si, Na, F, Li, Fe, Mn; в Свалявському районі – Na, K, Fe, Li, Mn, B; в Міжгірському районі – Ca, Mg, Na, Fe, Li, Mn, B; в Рахівському районі – Ca, Fe, Li, Mn, B.

З гігієнічної точки зору, у відповідності до норм ДСанПіН 2.2.4-171-10, викладених в Додатку 4, ці води відповідають критеріям функціональної повноцінності і можуть регулярно вживатися населенням в якості питної води.

Висновок. Зважаючи на збалансованість складу, природні підземні слабота маломінералізовані МВ Закарпаття, в т.ч. фасовані, придатні до тривалого систематичного вживання в якості питної води як складова здорового способу життя і первинної профілактики великої групи захворювань.

ОСАДИ СТИЧНИХ ВОД ВЕЛИКИХ МІСТ І ПРОМЦЕНТРІВ УКРАЇНИ ЯК РЕСУРСОЦІННІ ОРГАНОВМІСНІ ВІДХОДИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ДОБРИВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

¹Дишлюк В.Є., ²Гаркавий С.І.

¹*Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії
імені О.Н. Соколовського»,*

²*Національний медичний університет імені О.О. Богомольця*

В умовах сьогодення проблема утилізації осадів стічних вод (ОСВ) міських каналізаційних очисних споруд (КОС) є одним із першочергових і актуальних завдань сучасності. Через можливе зараження їх патогенними мікроорганізмами та яйцями геогельмінтів, накопичення в них солей важких металів (ВМ), такі ОСВ можна віднести до категорії органічних відходів, які, згідно чинних вимог (ДСТУ-Н Б А.3.2-1:2007) класифікуються як відходи IV–V класів (малотоксичні речовини) та депонуються у численних мулосховищах.

В численних публікаціях останніх двох десятиліть показано, що у зв'язку із неможливістю переробки або знищення таких ОСВ, їх накопичення в мулосховищах поблизу приміських територій спричиняє забруднення ґрунтів, атмосферного повітря та ґрунтових вод. Вказаний спосіб утилізації відходів оцінюється як дороговартісний і небезпечний для навколишнього середовища та здоров'я населення.